І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-5740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 28. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 11-го ЛЮТОГО 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 11, 1965 No. 28. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 10-го лютого 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ В ОБОРОНІ ВИБОРЧИХ ПРАВ НЕГРИТЯНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ і в конференції з д-ром Мартином Лютером Кінгом обіцяв, що в найближчому часі вишле до Конгресу звернення в цій справі, а Департамент Справедливости має внести окремий законопроєкт, який повинен запевнити неграм право на виборчу реєстрацію. Мали б бути федеральні реєстраційні урядовці в південних стейтах, які переводили б реєстрацію і були б відповідальні перед Президентом. Д-р Кінг з провідником негрів в боротьбі за виборчі права. Він відвідав Президента і головного прокуратора Ніколаса Каценбаха і віце - президента Гомфрі. Після конференції з Президентом д-р Кінг давав виснення журналістам.

АВТОМОБІЛЬНІ РОБІТНИКИ ПЛЯНУЮТЬ ОБ'ЄДНАННЯ ІЗ СПІЛКОЮ ЕЛЕКТРИЧНИХ РОБІТНИКІВ, як про це заявив голова Об'єднаних Автомобільних Робітників Волтер Рутер. Коли б прийшло до цього об'єднання, то нова спілка мала б більше як 1 500 000 членів, бо автомобільні робітники нараховують 1 200 000 членів, а Міжнародна Спілка Електричних Робітників — 300 000. Ця об'єднана нова Спілка Автомобільних і Електричних Робітників була б тоді найчисленнішою після Спілки Шоферів, яка нараховує 1 700-444 членів. Голова Спілки Електричних Робітників Джеймс Б. Кері не заявив ще становища до цієї пропозиції, назвавши її „цікавою і гідною уваги".

МАЙОР Л. ГОРДОН КУПЕР БУДЕ КОМАНДАНТОМ 7-ДЕННОГО ЛЕТУ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ в рамках Проєкту Джемінай влітку цього року. Його товаришем в леті буде в двоособовій кабіні лейтенант - командор Чарлз Конрад молодший, найменший між астронавтами (5 стіп і 6.5 цаля завишки). Це вже буде третій лет в Проєкті Джемінай. Перший лет має тривати три кружляння довкола Землі, а третій 7 днів. Досі совєтський лет довкола Землі в червні 1963-го року тривав п'ять днів. Перший лет в Проєкті Джемінай відбудеться в травні ц. р. Полетять астронавти: майор Вірджіл І. Ґріссом і лейтенант - командор Волтер М. Ширра; в другім леті що триватиме чотири кружляння, полетять: капітан Джеймс МекДевітт і капітан Едвард Г. Вайт другий.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРОФЕСОР ТВЕРДИТЬ, ЩО ДЕМОКРАТІЯ — ЦЕ ДІЙСНА РІЧ У ЗДА, — як це виходить із книжки Г. С. Аллена під назвою „З'єднані Держави Америки", що недавно появилася у В-ві Фредерік А. Прегера. Автор не все хвалить в Америці, але він розуміє життя в цій країні і має збалансований погляд на цю країну. Він знає, що ЗДА свої осяги завдячують славній Деклярації про Незалежність та своїй Конституції. В Америці ініціятива може вийти ізнизу, що не є можливо в централізованій монархістичній і аристократичній Англії. Аллен знає, що однією з найважливіших атракцій для американців є багатство, але він добре бачить і ті ідеалістичні прикмети американців, боронити яких вони зобов'язалися в Деклярації Незалежности і в Конституції.

АРТУРО ІЛЛІЯ ЗАПРОШУЄ ДЖАНСОНА ПРИБУТИ ДО АРГЕНТИНИ або до якоїсь іншої країни в Латинській Америці, і то якнайскорше. Аргентинський президент гадає, що візита американського президента в Латинській Америці звернула б увагу американців на умови життя в Південній Америці, які щодня виглядають так, немовби після щойно відбутої катастрофі. Президент Ілліа промовляв в Буенос Айресі до делегації американських бізнесменів і громадських діячів із Фльориди.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АЛЕКСЕЙ КОСИГІН ВІДЛЕТІВ З ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ після 4-денного перебування в столиці тієї комуністичної країни, Ганої. Перед його відлетом проголошено комунікат, в якому стверджується, що між совєтською делегацією і північно-в'єтнамськими комуністами прийшло до порозуміння щодо посиленої допомоги збоку Москви. Згадку у заяві Косигіна, що „переговорено одверто різні міжнародні проблеми" пояснюють, як натяк на розбіжності між СССР і Північним В'єтнамом у підході до Комуністичного Китаю. Косигін вертається до Москви знову через Пейпінг, де, мабуть, матиме нову зустріч і розмову з комуністичними ватажками.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ПОСИЛИЛАСЬ ВІЙНА: комуністичні партизани очевидячки дістали наказ атакувати частіше й гостріше у зв'язку з бомбуванням Північного В'єтнаму. Їх остання атака, в минулий вівторок, була звернена проти головної американської летунської бази у Данангу, за 50 миль на схід від Сайгону. Згинув один американський вояк і 12 інших були ранені. Комуністичну атаку відперто з великими втратами для напасників.

ПОЧАЛАСЬ ЕВАКУАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЖІНОК І ДІТЕЙ З ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ. Загалом мають вилетіти відтіль 1.819 осіб. Перший транспорт відлетів в минулий вівторок. Всі ті цивільні особи, жінки і діти стаціонованих там військовиків і урядовців, дістали наказ вернутися до ЗДА з уваги на загострену воєнну ситуацію у В'єтнамі.

ЧІЯНҐ КАЙ-ШЕК заявився з признанням про останні налети південно-в'єтнамського і американського летунства проти Північного В'єтнаму. Він твердить, що тепер настав „останній час" на те, щоб збомбувати і знищити лябораторії та всі інші інсталяції в Комуністичному Китаї, де продукують атомові бомби. Чіянґ Кай-шек завжди проповідував війну проти Комуністичного Китаю та вислад військ Вільного Китаю на китайському суходолі, — проти чого є ЗДА.

ЄГИПЕТСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ НАССЕР ПОГРОЖУЄ ЗІРВАННЯМ ВЗАЄМИН З ЗАХІДНЬОЮ НІМЕЧЧИНОЮ, коли вона продовжуватиме доставу зброї Ізраїлеві. Знову ж Західня Німеччина погрожує тим самим Єгиптові, якщо він прийматиме з почестями східньо-німецького комуністичного ватажка Вальтера Ульбріхта, що має прибути до Каїро 26 ц. м. Гадають, що Нассер шантажує західньо-німецький уряд погрозою визнання Східньої НіАмеччини, щоб Західня Німеччина припинила продаж зброї Ізраїлеві.

МАЛЯЙЗІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АБДУЛ РАХМАН НАЗВАВ „БОЖЕВІЛЬНИМИ ВІД ВЛАДИ" лідерів Комуністичного Китаю і Індонезії, які — за газетними вістками — підписали договір про розбиття спільними силами Малайзії і її поділ між оті дві держави. Абдул Рахман назвав такий плян „найбільш дикою мрією людей, що божевільні своєю владою".

ІРАНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АМІР АБАСС ГОВЕЙДА ВИЯВИВ СПРИЧИННИКІВ ВБИВСТВА ПОПЕРЕДНЬОГО ПРЕМ'ЄРА Гассана Алі Мансура. Схоплений на місці злочину мордівник очевидячки був членом фанатичної релігійної групи „Федеян Іслям", яку ніби зліквідовано в 1956 році, та яка проте відновилась і створила підпільну терористичну організацію.

ДЕКРЕТ ПРО СХІДНІ ЦЕРКВИ ВСТАНОВЛЯЄ ПРАВА ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА НАРІВНІ З ПРАВАМИ ПАТРІЯРХА

Філядельфія. — Орган філядельфійської Української Католицької Митрополії „Шлях" передрукував у числі 7, з 14 лютого ц.р. з вінніпезького „Поступу" першу частину „Декрету про Східні Католицькі Церкви", що його переклав з латинської мови на українську ВПреосв. Митрополит Канади Кир Максим Германюк. З цієї першої частини подані нижче 7-11 точки, що стосуються прав і компетенцій Патріярхів і Верховних Архиєпископів Східніх Католицьких Церков:

„(7) Патріярхальний устрій, як інституція, існує в Церкві від найдавніших часів і був визнаний як такий вже першими Вселенськими Соборами. Під іменем Патріярха треба розуміти єпископа, що має юрисдикцію над усіма єпископами, включно з митрополитами, над клиром і вірними своєї власної території, або обряду, згідно з приписом права та вимогами примату Римського Архиєрея.

Денебудь є назначений ієрарх якогось обряду поза границями патріярхальної території, він залишається приналежний до ієрархії патріярхату цього обряду, згідно з приписом права.

(8) Хоч Патріярхи Східніх Церков є одні пізнішої дати за других, однак всі вони є собі рівні щодо патріяршої гідности, зі збереженням правної преценденції.

(9) Згідно з найдавнішою традицією Церкви, Патріярхам Східніх Церков прислуговує особлива пошана, з огляду на те, що кожний з них є настановлений в свому патріярхаті як батько й голова.

Тому цей Святий Вселенський Собор постановляє, щоб їхні права й привілеї були привернені згідно зі стариними традиціями кожної Церкви й з рішенням Вселенських Соборів.

А ці права й привілеї є ті, що існували в часі єдности між Сходом і Заходом, хоч їх треба б дещо примінити до сучасних умовин.

Патріярхи зі своїми Синодами становлять найвищу інстанцію для всіх справ патріярхату, включно з правом творити, в границях патріярхої території, нові епархії й назначувати єпископів свого обряду, зі ствердженням невідкличного права Римського Архиєрея інтервенції в усіх поодиноких випадках.

(10) Те, що сказано про Патріярхів, є важне теж, згідно з приписом права, відносно Верховних Архиєпископів, що є в проводі цілої якоїсь Партикулярної Церкви, себто обряду.

(11) Беручи до уваги факт що патріярхальний устрій є традиційною формою правління в Східніх Церквах, Святий Вселенський Собор гаряче бажає, щоб були створені, де заходить потреба, нові патріярхати, застерігаючи право їхнього встановлення Вселенському Соборові, або Римському Архиєреєві".

Право впровадження української мови до Богослужень належить до Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого

Париж. — Згідно з інформаціями УПБ з Риму, надрукованими в паризькому „Українському Слові" з 24 січня ц. р., справа уведення живої української мови до Богослужень була основно обговорена українськими католицькими владиками під час третьої Сесії Вселенського Собору і тепер ця справа належить до компетенції Верховного Архиєпископа, що ним є з 1963 року теперішній кардинал-номінат Йосиф Сліпий. „Головною темою нарад Українського Єпископату під час третьої Сесії Вселенського Собору — сказано в цих інформаціях — було пристосування соборових ухвал про літургічне оновлення. Працю Українського Єпископату над літургічними справами ускладнювали особливі обставини нашої матірної Церкви, серед яких вона знаходиться, та розсіяння її дочірних Церков по цілій земській кулі, серед народів з різними культурами та з різними місцевими вимогами.

Наші Владики під проводом Верховного Архиєпископа Кир Йосифа розглянули різні проєкти поодиноких Єпархіяльних Літургічних Комісій щодо впровадження української мови до Богослужень у Церкві, як рівнож відносно скорочень поодиноких Богослужб. Основніше розглянено проблему мови. Беручи під увагу, що рішення Владик само собою відноситься до всієї Української Католицької Церкви, не можна було дійти до скорих та радикальних змін, з огляду на складність проблеми.

Загально признано потребу частинного введення української мови до Богослужень, зокрема при уділюванні Св. Тайн, для більшого зрозуміння Богослужб, як „джерела християнського життя. Тим часом Український Католицький Єпископат згідний в тому, що можна ввести вживання української мови у читаннях Апостола та Євангелії, у „Вірую", „Отче наш" та „Вірую Господи" перед Св. Причастям. Рівнож доручається, щоб діти вчились молитов в українській мові. Зараз Міжєпархіяльна Літургічна Комісія в Римі, що її очолює Кир Іван Бучко, приготовляє офіційний текст молитов як також Апостола та Євангелії.

Згаданій Комісії доручено також приготування українського перекладу Божественної Літургії та Требника.

Згідно з соборовими рішеннями про „Східні Католицькі Церкви", право впровадження живої мови до богослужень в Українській Католицькій Церкві належить до Верховного Архиєпископа з Радою Владик; йому належить право апробувати українських літургічних текстів. Також йому безпосередньо підлягає Міжєпархіяльна Літургічна Комісія.

Головний прокуратор за схвалення Поправки до Конституції в справі заступства Президента

Вашингтон. — Головний прокуратор ЗДА Ніколас де Каценбах, промовляючи в Палатній Правничій Комісії, домагався якнайскоршого схвалення законопроєкту про Поправку до Конституції, яка вирішувала б, коли віце - президент міг би виконувати владу Президента, який внаслідок якихось причин не мав би змоги урядувати. Сенатська Правна Комісія вже схвалила проєкт цієї Поправки, над якою вирішуватиме Палатна Комісія. Законопроєкт в цій справі вніс сенатор - демократ з Індіяни, Бірч Бай. Цей законопроєкт вимагає, щоб був завжди віце - президент ЗДА, і вирішує, коли віце - президент може урядувати замість нездібного до праці Президента. Віце-президент може статися діючим президентом тоді, коли віце - президент і більшість кабінету вирішать, що Президент не може виконувати своїх обов'язків. Коли б Президент заявляв, що він є здібний виконувати свої обов'язки, а віце - президент і більшість кабінету були іншої думки, тоді цю справу вирішував би Конгрес більшістю двох третіх голосів.

ДОПОВІДАЄ ПРО СИТУАЦІЮ В ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ

Секретар оборони Роберт С. МекНамара інформує під час пресової конференції у Вашингтоні про останні летунські налети на північно-в'єтнамські бази, з яких Північний В'єтнам підтримує людьми й військовими матеріялами комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі.

ЗОРГАНІЗОВАНІ ВЛАДОЮ ДЕМОНСТРАНТИ В МОСКВІ АТАКУВАЛИ АМБАСАДУ ЗДА

Москва. — Коло 2.000 демонстрантів, здебільша азійсько - африканські студенти, зорганізовані совєтською поліцією, уладили в минулий вівторок 9 лютого ц. р. бурхливу демонстрацію під американською амбасадою. Публічні письмові заклики в московському університеті мобілізували студентів до демонстрації. Коло 500 совєтських поліціянтів були зосереджені в околиці амбасади ще поки прийшов туди похід демонстрантів, але вони поводилися цілком пасивно і не перешкоджали, коли демонстранти повішували на огорожу довкола будинку амбасади афіші й транспаренти з лайливими зворотами і закликами до Америки та коли юрба почала обкидувати будинок амбасади камінням, грудами льоду та пляшками з чорнилом. Заплямлено фасаду будинку та вибито кругло 500 шиб. Ця „спонтанна" демонстрація відбулася буцімто у зв'язку з бомбардуванням двох місцевостей в Північному В'єтнамі в минулу неділю і понеділок. Американський амбасадор у Москві Фой Колер заклав гострий протест проти недостатньої охорони амбасади. Також у Вашингтоні передано на руки совєтського амбасадора Анатолія Добриніна ноту з протестом. Речник Уряду звернув увагу, що американські органи публічної безпеки завжди охороняють будинки совєтських дипломатичних репрезентацій у Вашингтоні і в Ню Йорку проти демонстрантів і цього самого Америка вимагає від Совєтського Союзу. Під час тієї демонстрації в Москві зранено кореспондента французької пресової агенції Бернарда Ульмана, якому дав лікарську поміч лікар американської амбасади. Потурбовано теж кореспондента „Балтимор Сан", Адама Клаймера, якого совєтська поліція арештувала ніби за спротив владі, але в 6 годин пізніше звільнила. Також комунокитайські власті зорганізували Сан". Адама Клаймера, проти Америки в Пейпінгу, Шангаї, Кантоні і Нанкінгу: за офіційним комуно - китайським твердженням два і пів мільйона китайців брали участь у тих вуличних демонстраціях. Совєтська і комунокитайська преса повторила погрози на адресу Америки у зв'язку з подіями у В'єтнамі.

Бомбардування Північного В'єтнаму знайшло голосний відгук у світі

Лондон. — Соціялістичний уряд Британії, всупереч опозиції лівого крила Партії Праці, заявився рішуче по стороні З'єднаних Держав у справі бомбардування Північного В'єтнаму. Британія заангажована активно в обороні Малайзії проти Індонезії, яка тепер діє рам'я об рам'я з Комуністичним Китаєм в справах закордонної політики. Сприяє „твердій лінії" у відношенні до комуністичної агресії на терені Південного В'єтнаму: поразка ЗДА в Південному В'єтнамі була б поважним ударом по престижеві всього Заходу в Азії, ото ж послабила б також позицію Британії. На тому самому становищі стоїть Австралія, яка також заявила свою повну солідарність з Америкою. Зате французькі керівні кола стурбовані ризиком нової великої війни з приводу Південного В'єтнаму і американської рішучости проти комуністів та твердять, що саме ці останні американські рейди проти Північного В'єтнаму доказують конечність переговорів з комуністами та „невтралізації" цілого півдня Азії.

За скликанням нової Женевської конференції в справі заведення миру у В'єтнамі заявилася теж Індія та висловила велике стурбування Японія. З північно-азійських країн рішуче за Америкою заявився Сіям, зате „обурений" диктаторський голова Камбоджі Нородом Шіганук, який віддавна сприяє комуністичним партизанам у сусідньому з Камбоджею Південному В'єтнамі.

ЗДА продадуть Британії і Австралії зброю на 1 більйон долярів

Лондон. — Британський міністер летунства Рой Дженкінс заявив у палаті громад, що — подобається це комусь чи ні — Британія не всилі продовжувати розвиток і будівництво свого летунства власними силами і мусить робити це у тісній співпраці з своїми союзниками — Америкою і Францією. Британія зреклась самостійної продукції типів бомбардувальників і транспортних літаків та перейшла на систему — базування свого летунства на закупах, роблених в Америці. Офіційно проголошено, що підписано з Америкою умову на замовлення в Америці бомбардувальників типу „Фантом Ф-4" і важких десантових транспортних літаків „Ц.130 Е". Дотичний договір підписали британський міністер оборони Деніс Гілі і американський секретар оборони Роберт МекНамара. Америка дала Британії кредит на 7 років на 4¾%. Водночас підписано з австралійським міністром оборони Шейном Палтриджом умову на продаж військових літаків різного типу Австралії.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ВІДЗНАЧЕННЯ 22 СІЧНЯ В ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ ПРОГРАМІ

Форт Вілліям, Онтеріо. — Цьогорічні роковини Української Незалежности і Соборности відзначено, перший раз в історії Канади і ЗДА, окремою телевізійною програмою — українським концертом, що його передала телевізійна станція СКПР в неділю дня 24 січня о год. 6-а веч.

Відбувся концерт заходами і силами Ліги Визволення України, Спілки Української Молоді та інших організацій з Форт Вілліяму і Порт Артуру.

Програмою концерту проводив молодий учитель гай скул Тарас Козира. Він теж виголосив по-англійськи реферат про значення 22 січня в житті української нації. Дальше слідувала концертова програма. Хором диригував Я. Голубець. З танцями виступали дві групи ст. юначок та одна група ст. юнаків СУМ. Керівниками танців були: ст. юначка — курінна і студентка університету М. Скоропад та хореограф С. Пісоцький.

Атракційною точкою був виступ голови Комітету Українок Канади п-і Н. Башук з Вінніпеґу, яка виголосила реферат про 22 Січня в українській мові.

На закінчення знана вже із попередніх виступів на телевізії пані О. Ландяк-Сімпсон віддеклямувала власну поему по-англійськи про змаг української нації до волі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧАСОПИС СТВЕРДЖУЄ, ЩО УКРАЇНА ЦЕ „БОЧКА ПОРОХУ" ДЛЯ МОСКВИ

Ню Йорк. — Поширений американський щоденник „Ню Йорк Джорнел - Америкен", що його видає пресовий концерн Герета, надрукував у числі з 6 лютого ц. р. велику статтю свого публіциста-коментатора Г. Річардса про революційну боротьбу України проти Москви п. н. „Совєтська бочка пороху". У статті подано, що боротьбу за визволення своєї країни з-під московського поневолення почали українці ще у 18 сторіччі за Гетьмана І. Мазепи, згадано вбивство Степана Бандери, в 1959 р. що його вчинив совєтський агент Богдан Сташинський, насланий московським КГБ на доручення теперішнього заступника прем'єра СССР Александра Шелепіна. Подані в статті також короткі інформації про українців у ЗДА і про англомовні видання, що їх редагує Володимир Душник.

НАГОРОДЖЕННЯ ІНЖЕНЕРА ЛЮБОМИРА ІВАШКОВА

Філядельфія. — Місцеві газети „Філядельфія Інквайрер" та „Бюлетин" подали повідомлення, що працівник Агенції Постачання Департаменту Оборони українець — інженер Любомир Івашків дістав окреме відзначення і грошову нагороду за проєктування, приготовання кошторису і нагляд над будовою одного з оборонних проєктів. Вручив нагороду інж. Л. Івашкову ген. Олівер Гарвей під час спеціяльної урочистости в присутності головного інженера проєкту Вілліяма Нідгема. Департамент оборони у Вашингтоні надіслав інженеру Л. Івашкову окреме письмове признання. Інж. Л. Івашків є членом 430-го Відділу УНС у Філядельфії.

В ЦЮРИХУ ВІДБУВСЯ ПОХОРОН БЛ. П. ОЛ. НАРІЖНОГО

Цюрих, Швайцарія. — В понеділок 11 січня ц. р. на місцевому кладовищі Гіонґенберг відбувся похорон відомого українського діяча, письменника й публіциста, учасника Визвольних Змагань Олександра Наріжного, який помер дня 6 січня на 81-ому році життя. Прощальне слово виголосив швайцарський пастор з Цюриху. На могилу Покійного було складено вінки від Об'єднання Українців у Швайцарії, від Української Колонії у Швайцарії та від „Тільфсверку" від будинку для старих „Зоненшайн", де Покійний перебував останніх три з половиною роки.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

БРАКУЄ ФАНТАСТИЧНИХ КІНОФІЛЬМІВ

„....Кінофантастики немає у нас тому, що нема серед авторитетних режисерів людей, які люблять фантастику. Вони не мали й не мають до фантастики смаку. Та й чи можна винувати їх за те, що вони не хочуть міняти жанр у зрілому віці? ... Справа не в труднощах створення кінофантастики, а тому, що нема в кіно охочих ці труднощі побороти. Зачароване коло: кінофантастики нема тому, що нема майстрів, які хочуть її творити, а майстрів нема тому, що кінофантастика не твориться ..." — нарікає в „Комсомольській Правді" з 3 лютого якийсь Г. Гуревич.

СТУДЕНТИ І ФІЛОСОФІЯ

Професор філософії Ф. Михайлов у „Комсомольській Правді" з 5 лютого так переказує відповідь студента на питання, хто такий був Кант:

„Кант був агностиком. Він уважав, що світ не можна пізнати. Його критикували і з лівого і з правого боку. З правого його критикували ідеалісти за те, що він визнав „речі в собі", тобто матерію, а з лівого — матеріялісти за те, що він уважав ці речі за непізнавальні."

Бадьоро, упевнено говорить студент, — пише Ф. Михайлов. — а місяців за два він скаже своєму приятелеві: „Ну, чого ти пристав до мене з Кантом! Хто його знає, що він за філософ. Та мені й не до філософії тепер..." Питання це дуже серйозне, — алярмує Михайлов. — Воно виходить поза рамці вузівських проблем ... Ми не вміємо студентів навчити шукати істину, ми підносимо їм азбучні істини матеріялізму 17 і 18 століть, видаючи їх за останні осяги філософічної думки.

ГІРКИЙ ЛИСТ РОБІТНИКА

Робітник рагеону „Гірняк" Донецької области Микола Шепотько пише в листі до редакції „Рабочей Газети" з 31 січня ц. р.:

„Був у мене добрий друг і, як водиться в таких випадках, секретів у нас не було. Якось товариш каже: „От би влаштуватися мені на керівну посаду, нічого б іншого не хотів".

Уявіть собі, влаштувався. І розломилася наша дружба.

Одного разу він навіть заявив мені: „Будемо й далі дружити, але так, щоб ніхто про це не знав"."

І ДРУГИЙ ЛИСТ

В цьому числі газети пише до редакції електрик вінницького хемічного комбінату Григорій Кириченко:

„Раніше, я пам'ятаю, коли зарозумілого керівника „пропечатають" у газеті, то його зразу ж усували з роботи. І тепер не завжди справа закінчувалася, що він позбувався крісла, бралися до нього ще й слідчі органи. А тепер бюрократа покарають легенько і залишать на попередній посаді, а він уже після цього себе покаже. Насамперед розправиться, звичайно, з неподатними йому людьми, щоб і іншим не кортіло критикувати..."

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Оборона волі і ризико війни

Драматичні події останніх днів на в'єтнамському фронті знову гостро зактуалізували справу волі у світі, загроженої комуністичним імперіялізмом. В минулий понеділок президент Джансон уперше, відколи став урядувати, присвятив свою промову такій ідеалістичній проблемі, як — воля. „Любимо мир, — заявив він, — і зробимо все, що в нашій змозі, щоб зберегти його для нас самих і для всього людства. Але ще більше любимо волю, і тому приймемо кожний виклик, дамо відповідь на кожну погрозу, заплатимо кожну ціну, щоб мати певність, що воля не зникне з цього світу".

Але проблема збереження волі мирними засобами в обличчі комуністичної експансії — надзвичайно складна і трудна. Виходячи із засновку, що комуністи не припинять свого походу на завоювання світу і що комуністичному імперіялізмові треба протиставитись, вимінаючи водночас вибух нової світової війни, викувано теорію „малих воєн". Така мала війна ведеться вже чотири роки у Південному В'єтнамі. Яскраве світло на теперішню ситуацію в тій країні кинув новий — з трагічним наслідком — підступний наскок комуністичних терористів на американський військовий табір. Двократне відплатне бомблення прикордонних обширів у Північному В'єтнамі не розв'язує проблеми: як виграти війну проти партизанів, які мають запілля із невичерпним людським і матеріяльним потенціялом у Північному В'єтнамі і Китаї.

У цій ситуації Франція, Японія, Індія наполягають на „мирній розв'язці" справи, яка ніби повинна прийти внаслідок переговорів із СССР та комуністичним Китаєм. У висліді таких переговорів зовнішний „мир" був би — може — збережений, але воля ще більше звужена, якщо не цілком загинена. Деякі сенатори, як Вейн Морз з Ореґону та Ернест Ґрунінґ з Аляски, вимагають припинити американську допомогу Південному В'єтнамові. На протилежному становищі стоять колишній віце - президент Ричард М. Ніксон і сенатор Б. Ґолдвотер, які радять перетяти постачання комуністичним партизанам із ризиком війни проти Китаю. Знову ж секретар оборони за Д. Д. Айзенгавера Томас Ґейтс не виключає „розмов" з комуністичним Китаєм, але при передумові — перемоги над партизанами у Південному В'єтнамові та переговорів „з позиції сили". Але як зберегти цю „позицію сили" — він не каже.

Від того, як найважчу проблему сучасного світу — збереження волі з одночасним збереженням миру — розв'яже Уряд, залежить доля не тільки Південного В'єтнаму, але й Америки і всього вільного світу.

Фермент посилюється

Встановивши єдину зобов'язуючу для всіх творців літератури й мистецтва методу „соціялістичного реалізму", загнавши всіх літераторів та мистців у казарми офіційних „профспілок" і огорнувши їх повсякчасним і безупинним піклуванням партії, комуністичний режим створив нестерпну і вбивчу для творчої свободи і справжнього мистецтва атмосферу. Душаться в ній не тільки талановита молодь, але й навіть старі, випробувані в дотримуванні партійних директив письменники та мистці, нагороджувані за свою льояльність орденами, преміями й життьовими вигодами.

Коли стежити за розвитком і виявами літературного й мистецького життя в совєтській Росії і в інших совєтських республіках, то можна завважити, що найголовніша тенденція в ньому — втеча від казьонщини, від накидуваних партійним режимом штампів і втримуваних ним організацій. Не маючи змоги вільно виступати із своїми творами і обговорювати їх, молоді літератори й мистці тікають із форумів професійних спілок до каварень, книгарень і творених самочинно клюбів, щоб могти читати прилюдно те, що вони написали чи й те, чого не хочуть друкувати контрольовані режимом редакції і видавництва. Не маючи можливости свобідно публікувати свої твори, літератори поширюють їх у рукописах чи в циклостилевих копіях, передаючи з рук до рук, іноді навіть для публікування за кордон. Так поволі, але вперто вільне творче слово і думка ламають накинуті їм окови, запалюють новими ідеями й поглядами щораз ширші кола населення.

Не маючи сили вернутися до випробуваних Сталіним засобів терору чи хрущовського застрашування, кремлівські самодержці намагаються придушити цей творчий фермент, своєрідну революцію духа, що відбувається в літературі і в мистецтві, вмовлянням, пересторогами, закликами дотримуватися „ленінських ідей", випробуваних шляхів „соцреалізму", діяти тільки в рямцях режимних спілок, не відхилятися від „благотворних" напучувань партії. Проте, всі вмовляння й заклики даремні. Їх спокійно вислухують і так само спокійно роблять своє: прокладають наполегливо нові шляхи та напрямки у творчості, шукають нових, модерних засобів вислову. А офіційна література в цей час кваситься у власній мертвеччині.

Д-р М. Зарицький

З ПЕРСПЕКТИВИ 15-РІЧЧЯ УЛТПА

22-го січня минуло п'ятнадцять років існування Українського Лікарського Товариства Північної Америки — УЛТПА, створеного за почином кількох ентузіястів.

Першим стимулом для створення УЛТПА було бажання українських лікарів бути в своєму середовищі, серед колеґ, з якими можна було б поговорити й обмінятися думками. За створення цієї професійної організації в ЗДА промовляла й та обставина, що тут зібралося найбільше українських лікарів, щоб продовжувати традицію Українського Лікарського Товариства на рідних землях. Ідею створення УЛТ підтримали також тут народжені українські лікарі. Чому ж би з лікарського середовища — казали вони — не створити окрему національну групу, яка тримаючись на висоті серед чужинців, ширила б правду про наш поневолений нарід, чому не піти б нам слідами наших попередників і разом з іншими професійними групами не створити такої організації, яка працювала б з нашою громадою і для нашої громади?

22-го січня 1950-го року зроблено перший почин у напрямі створення лікарського об'єднання, яке сягало б своєю працею в широкі простори Америки і Канади. Так постало Центральне Об'єднання Лікарів. У листопаді того ж року воно одержало свій чартер і було зареєстроване в нюйоркському Відділі Освіти.

В Централі ішла велика праця. Організація перейшла кризу пливкости та фазу пристосування до умов тутешнього життя і незабаром ввійшла в період стабілізації і закріплення позицій. Вона і її члени вийшли переможно з процесу психічної адоптації, не затративши при тому свого власного обличчя.

Тепер погляньмо на УЛТПА з перспективи його п'ятнадцятиліття.

Протягом перших п'яти років Т-во переводить важку працю утримування взаємного контакту поміж лікарями, що мандрують з місця на місце. Скупчення лікарів в окремих осередках Америки, зріст членства та деякі інші причини висунули потребу створення Відділів Т-ва. Так у 1951 р. постає перший Відділ в Іллиной, спершу як філія Т-ва „Самопоміч", далі Відділ у Мишиґені. В 1953 р. створено Відділи у Філядельфії, Огайо, Центральний Ню Йорк з осідком у Сиракузах, а на прикінці того ж року Відділ Метрополітальної Округи Ню Йорку, члени якого належали безпосередньо до Централі. І далі — Відділи в Меріленді, Боффало, Міннесоті і Ню Інґленді.

На окреме місце заслуговує згадка про Українське Медичне Товариство в Канаді. Вже в часі творення УЛТ у його організаторів зродилася думка поширити діяльність Т-ва також на Канаду. Ця ідея була темою багатьох дискусій на зборах і з'їздах. В листах і особистих розмовах канадійських колеґ пробивалося бажання стати членами української зорганізованої лікарської спільноти. У висліді всього того навесні 1957 року стейтовий уряд в Олбані затвердив зміну статуту Т-ва, що дозволяла належати до нього також канадійським лікарям і дентистам як рівноправним членам.

Таким чином здорова думка перемогла, і канадійські лікарі включилися в члени УЛТПА. Це принесло Т-ву безсумнівну користь, скріпивши організацію і піднісши її авторитет серед українського громадянства. За прикладом Торонта постали Відділи в Едмонтоні і Монтреалі, а минулого року у Вінніпеґу на Манітобу, в Саскатуні на Саскачеван. Тепер Канада має п'ять Відділів, а УЛТПА в цілості — 15.

Одним з найважливіших проявів діяльности УЛТПА є його пресовий орган „Лікарський Вісник", що виходить від травня 1954-го року як квартальник. „Лікарський Вісник" став амбасадором української медицини та української справи серед чужинців. Він дозволяє комунікуватися з українськими лікарями не тільки тут, в Америці та Канаді, але й по цілому світі. Він доходить навіть на рідні землі і є єдиним чужомовним медичним журналом, що появляється в Америці. Досьогодні вийшло вже 35 чисел „Лікарського Вісника".

В 1955-му році на З'їзді Делеґатів УЛТПА вирішено скликувати Загальні З'їзди Делеґатів щодва роки та щодва роки — Наукові З'їзди. Перший такий З'їзд відбувся в 1956-му році у Клівленді, Огайо, другий — в Шикаґо, третій — у Торонто, четвертий — в Дітройті, а останній — в Ню Йорку.

При Головній Управі УЛТПА існують такі Комісії: Комісія Допомогового Фонду, Комісія Професійної Етики, Комісія Архіву і Бібліотеки, Видавнича Комісія, яка працює тепер над „Лікарським Альманахом", що внедовзі має появитися друком. Наймолодшою є Комісія Стипендійного Фонду, яка опрацьовує загальний правильник, бо поодинокі Стипендійні Фонди існують уже кілька років при Відділах в Іллиной і Меріленді, уділяючи стипендії студентам медичних шкіл Америки та Европи. Існує також „Медична Громада", яка старається об'єднати студентів медичних шкіл.

Велике число українських лікарів та дентистів займають провідні становища в українських суспільних, політичних, громадських, харитативних, церковних, культурних та інших товариствах. Треба підкреслити участь наших лікарів в організаціях молоді — Пласт, СУМА та інших. Головна Управа УЛТПА як також його Відділи мають своїх представників в УККА і КУК.

Зорганізовані в своїм Т-ві українські лікарі, в міру спроможности і зацікавлення, віддають свій вільний час, досвід, моральну та матеріяльну допомогу цілям спільноти. Взяти хоч би такі приклади, як зложення дару нашому Дорогому Митрополитові - Ісповідникові чи уфундування Енциклопедії Українознавства членам Сенату і Уряду ЗДА з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові. Про цю свою діяльність Гол. Управа складає докладні звіти.

Згадуємо це тут тому, що, на жаль, часто зустрічаємося із закидами, немов лікарі не беруть активної участи в громадській праці. В деяких колах нашого громадянства існує дещо невірне уявлення про громадську діяльність та обов'язки українських лікарів на чужині. Уявлення це виникає з недостатнього розуміння дійсних різниць між методами праці лікарів на рідних землях, і тут, на місцях нашого поселення.

У 15-річчя свого існування УЛТПА начисляє понад 600 членів, хоч ще далеко не всі українські лікарі належать до своєї професійної організації. На жаль, не вдалося ще приєднати громадно лікарів, тут народжених.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ТРИВКІШІ ПІДВАЛИНИ

Від дня 27-го червня 1964 року минуло всього кілька місяців, та за той час ми вспіли вже розтратити багато морального і громадського капіталу, що його мала наша спільнота у той пам'ятний день. Замість єдиномислія і братолюбія — загорілі, а то й образливі виступи. Головною причиною стала різниця думок у нашому ставленні до приїзду діячів культури з України. На мою думку, це наслідок того, що у нас немає твердо усталених основ для розв'язування внутрішніх та зовнішніх громадських проблем.

Нас усіх повинна зобов'язувати засада: бути толерантними до поглядів інших, затримуючи спокій і рівновагу. Не можна дозволити, щоб справа, сама по собі не аж така велика, захитувала рівновагу всього нашого громадського життя.

Дошкульно дається взнаки брак того, що американці називають „кредитом". Якщо людина, хай це буде науковець, мистець чи письменник, протягом десятків років жертвенно працює для громадського добра, то вона повинна мати у своїй громаді певний моральний „кредит", тобто пошану і довір'я. І якщо група таких людей виявляє одно-згідне ставлення до якоїсь справи, то ми повинні бути спокійні, що в тому немає нічого поганого, нічого небезпечного. Мені вистачило прочитати імена тих, з-поміж місцевих громадян, що взяли участь у нюйоркській зустрічі, і я був певний, що ця зустріч була потрібна.

Наступне питання, якому присвячуємо замало уваги, таке: як зустрічають інші національні групи своїх з того боку завіси? Чейже не ми перші і не ми єдині маємо справу з цією проблемою. Врешті, як взагалі трактують у західньому світі приїжджих діячів культури? Хочу завважити, що ми, музики, можливо більше, ніж хто інший, маємо змогу слідкувати за цим. Отож бачимо, що в Західній Европі й Америці зобов'язує передусім пошана до приїжджих діячів культури. У підході до них є основна засада: у зустрічах і розмовах не робити труднішим їхнього й так трудного положення.

Для ілюстрації варто навести такі приклади. Недавно відбувалася у лондонському Ковент Гардені вистава опери Шостаковича „Катерина Ізмаїлова". Управа оперового театру подбала, щоб композитор міг приїхати на прем'єру. Звичайно холодна лондонська публіка кілька разів викликала його на сцену і нагородила лавровим вінком. На концертах піяніста Еміля Гілельса, що відбувалися в Америці у листопаді й грудні минулого року, було так багато охочих його побачити й послухати, що нераз доводилося доставляти крісла для публіки аж на сцені довкруги фортепіяна. З цих та подібних концертів появляється в американській пресі безліч рецензій повних великих похвал. Згадується не раз і про зустрічі й розмови з приїжджими мистцями, але завжди із замовчанням політичних моментів.

Як же у нас вітають українських мистців? При нагоді останнього приїзду групи діячів культури ми бачили вияви неприязного ставлення до них. Для одного із журналістів вони — „посланці окупанта нашої України". Цю групу у нас охристили „бриґадою Колосової". Варто згадати й інший приклад. Визначний композитор Костянтин Данькевич оповідав про одну зустріч з часу свого перебування в Ню Йорку. На концерті, де він диригував своєю симфонічною поемою „Тарас Шевченко", хтось сказав йому: „Пане Данькевич, напишіть поему про гетьмана Івана Мазепу". Це все, що цей композитор почув від одного із своїх земляків в Америці.

Як не дивно, дехто з нас прикладає руки до того, щоб українські мистці зазнавали по цьому боці гіршого трактування, ніж російські, жидівські чи польські. Всупереч тому, що написано у Святому Письмі, дехто старається, щоб останні там були й останніми тут.

Виїздять з Києва діячі „української радянської культури", а, перелетівши океан, стають або „рашен", або „підсовєтськими". У цьому останньому слові бринить щось образливе не тільки для людей, але й для країни, з якої вони приїздять. Це не слово, а бумеранг, що вертається і б'є по нас всіх. Бо коли вже його вживати, то послідовно треба називати нас, галичан, колишніми „підпольськими", буковинців — „підрумунськими", а наше славне Закарпаття — „підчеським". Незрозуміло, чому деякі наші кола уважають, що вони мають право з своїх еміґраційних висот дивитися згори на працівників культури, що живуть і творять у таких складних обставинах.

Варто спинитися над питанням: чи ми не надто великі песимісти? Нам здається, що в культурному обміні ми мусимо бути тими, що дадуть себе обманути, і тими, що мусять врешті програти. Чи дійсно по другому боці аж такі всевідучі і такі всесильні, що все передбачать і все можуть повести згідно із своїми плянами і бажаннями? Чи не каже народна мудрість, що люди стріляють, але кулі носить хто інший?

У перших днях лютого преса повідомила про поширення й пожвавлення культурного обміну. Ще в більшому числі і ще частіше, ніж досі, приїздитимуть мистці, науковці і студенти різних національностей з різних країн. Чи ми мали б причинитися до дискримінації приїжджих наших земляків, це справа нашого політичного вироблення і нашої совісти.

У всякому разі було б погано, якщо справа відношення до культурного обміну довела б у нас до поділу на заїлих противників і засліплених воїнів „за" і „проти".

Власне, якщо ми продискутували б і прийняли деякі основні напрямні нашого внутрішнього і зовнішнього відношення, то це зробило б нашу поставу більше зрівноваженою і діловою.

Варто додати кілька завважень про справи, які особливо цікавлять нас, музик. Дивно, чому ніхто не скорнетав з приїзду нашого видатного композитора Г. Майбороди і не провів з ним розмови на тему його композиторської і взагалі музичної праці! Так само було б цікаво поговорити з С. Козаком, всебічним музикою і одним із чільних оперових співаків України.

Живучи на еміґрації, ми дуже цікавимося всіми проявами музичного життя на українських землях. Щиро радіємо його досягненнями. За останні роки одним із них є поява ряду високоякісних платівок з великими оркестровими та хорово - оркестровими творами давніх і сьогочасних українських композиторів (м. ін. приємно було познайомитись з оркестровою „Гуцульською рапсодією" Г. Майбороди).

Але так само болісмо недостачами, на які важко знайти виправдання. Чому, наприклад, досі нема повної праці про загальну історію української музики, подібної до цілого ряду об'ємистих праць про російську музику? Як пояснити дошкульний брак українського музичного журналу? Чому на місце двох музичних журналів, що появлялися до 1939 року, немає тепер ні одного? Говорити, що журнал „Советская Музыка" мав би заповняти цю прогалину вміщуванням українських матеріялів — не можна. От у двох останніх числах цього журналу за листопад і грудень 1964-го року на всіх 320 сторінках тільки одна невелика стаття на тему каталогізації народних пісень заторкує українську тематику?

І ще одно питання: чому музичні ансамблі і музики-солісти з Москви й Ленінграду у своїх виступах на Заході постійно іґнорують твори українських композиторів? Ми раді б почути, що в нових обставинах будуть зроблені старання направити ці пекучі для української музичної культури недостачі.

Василь Витвицький
Дітройт, Мич.

ЩЕ ПРО ПОКАЗ МОДИ

Коли ми прочитали у „Свобод з 26-го січня ц. р. допис п-і Софії Наумович в рубриці „Голоси читачів", нам стало дивно і прикро. Що властиво авторка допису хотіла осягнути? Чи може думала вона захотіти нас до ще більшої праці? Незрозумілим є нам також, чому авторка зовсім поминула нашу ціль, зазначену на самім початку рецензії д-ра Р. Криштальського: показ моди є одною з імпрез, яку ми влаштовуємо в цілі здобуття фондів на допомогу, яку роздаємо найбіднішим вдовам та сиротам по лікарнях і поза лікарнями, а також рідним українським установам.

Що показ моди є імпрезою культурною, оригінальною та цікавою, свідчить щораз більше число публіки, яка на нього приходить. Ми зовсім не мали й не маємо наміру робити реклями чужим фірмам, показуємо речі українських фірм і чужих, які можемо безплатно дістати і які є гарні та оригінальні. За це маємо признання широких кругів громадянства.

Наш перший показ моди в році 1962 був влаштований виключно українськими силами: стилісток, виконавців, моделів і модельок. Потім ми тих можливостей не мали і влаштували два наступні покази силами українськими і не-українськими.

Пані С. Наумович з віддалі 5 000 миль не орієнтується в наших місцевих обставинах і тому дозволила собі критикувати нас в такий спосіб, не знаючи про те, що близько неї у Франції живуть дві жінки, яким ми допомагаємо вже 6 років: В. С. яка дістала від нас дотепер $275, і Г. Т. — $500. Таких осіб, а також українських установ, яким ми помагаємо, багато.

За не цілих шість років нашої праці ми пожертвували приватним особам — $2 450, а установам — $500. На це маємо документи.

Як член 14-го Відділу У-НСоюзу, висловлюю надію, що такого роду дописи більше в „Свободі" не появляться.

Олександра Терлецька
Нюарк, Н. Дж.

З української преси

ЩОБ ВІН ДАВ СВІДОЦТВО ПРАВДІ

Найменування Митрополита - Ісповідника й Верховного Архиєпископа Української Католицької Церкви Кир Йосифа Сліпого Кардиналом викликало широкий відгомін серед українців в усьому світі і також в українській пресі, яка присвячує цій великій події свої передові статті і коментарі. Вінніпезький тижневик „Поступ" в редакційній статті п. н. „Наш Кардинал", надрукованій в числі з 7-го лютого ц. р. пише з цього приводу:

„. . . тільки подумати: Син селянина й ореол Мученика-Ісповідника Віри та достойність Кардинала. Шлях між тією хатою, в якій наш Номінат вродився в підтеребовельському селі, та тією палатою в серці християнського світу, що в ній мешкатиме та працюватиме наш Кир Йосиф — це шлях, який можна перейти тільки зі спеціяльним благословенням Господа Бога та яким ведено нашого Владику зі спеціяльною метою: щоб він дав свідоцтво Правді всім своїм життям і всією своєю діяльністю. Це був страшний і страдальний шлях, але водночас, коли приглянутись до нього, це шлях, від якого наша віра в Провидіння Боже дістає ще одну могутню підвалину і ще та ще раз каже нам, що Божі пляни є просто неймовірні і дивні для нашого, людського і тому скромного, поняття — їх годі передбачити навіть найбільш сміливою уявою. Ці пляни можна хіба схопити тільки міцною вірою, тією, яку висловлювала тисячлітня мудрість нашого народу в простій приказці: Бог знає, що робить. І як усіх нас заскочила несподівано, саме в час, коли ми збиралися черговий раз відзначити роковини ув'язнення, поява нашого Кир Йосифа у вільному світі, як розвіялися з димом несподівано та непередбачено наші тривожні здогади, що буде з ним, коли він був зобов'язаний вернутися до країни, з якої приїхав, так теж дуже несподівано сталося і те, що ми пережили кілька днів тому, коли інформаційні агенції, радіозвідомлення та пресові заголовки рознесли по всьому світі вістку, що Митрополит Йосиф Сліпий іменований Кардиналом. Якби хто з нас кілька років тому був сказав нам, що в січні 1965 року цей совєтський Каторжник буде піднесений до цього достоїнства, — ми були б на нього подивилися щонайменше, як на фантаста-мрійника, а проте . . .

Проте дійсність, яку нам дав Бог — перейшла всі фантазії і мрії. Мабуть теж ніколи сам Номінант думкою не сягав у те місце, в якому живе тепер, та в достойність, яка йому припала, коли їхав у ланцюгах, під ескортою недолюдів-енкаведистів, на заслання, де з лопатою чи мітлою відробляв „норму" найгіршої в СССР категорії в'язня чи коли переїздив з каторги на каторгу. Сьогодні ми можемо собі тільки думкою усвідомити, що мусів наш Номінант у ті часи фізично переживати, але водночас тільки й думкою можемо уявити собі, який неймовірний, надлюдський та велетенський був його дух, що казав тілу витримати всі ці знущання й проби, не заламатися, бути собою і вірити в свою місію, перебрану з рук достойного його Попередника, Митрополита Слуги Божого Кир Андрея: бути Архипастирем Христового Стада в Україні при всіх її важких переживаннях і змінах у долі.

І сьогодні ми знаємо: справді і справді Бог знає, що робить. Всевишній вів нашого Владику твердими і тернистими шляхами, випробовував його стократ і мав у Своєму пляні довести його туди, де він сьогодні та де, ми цього певні, ще не закінчений його шлях у Службі Христові".

НАРЕШТІ

Едмонтонський тижневик „Українські Вісті", в числі з 28 січня ц. р., статтю п. н. „Кардинал Йосиф" започатковує такими ствердженнями:

„Два роки тому, в місяці лютому сивоволосий совєтський в'язень зовсім несподівано приїхав до Риму; у лютому цього року той колишній в'язень стане членом кардинальської колегії. Нарешті! Так, можливо, з полегшею душі й тіла скаже в нас не один, хто вже втрачав терпеливість. Однак насправді ніякого остаточного відзначення для заслуженої людини.

Кардинальська пурпура — то символічна заява готовости бути вірним Богові й Церкві до кінця, навіть ціною крови. Український кардинал Йосиф Сліпий є одним з нечисленних членів верховного збору Католицької Церкви, для яких заява вірности вже зайва. Він не потребує заявляти вірність; неабияку свою вірність він засвідчив неабияк. Через це він став справжньою славою всієї Церкви і свого народу. Трохи дивно, що не всі в нас це помічають, хоч таки ми схильні хвалитись усіма можливими „успіхами й досягненнями" навіть дрібної чи й сумнівної вартости".

Степан Риндик

ДЕЩО З НАШОЇ МОВНОЇ ПРАКТИКИ

(1)

Серед читачів і серед працівників пера є чимало людей, що цікавляться проблемами нашої писаної мови. У багатьох із них назбиралась якась кількість питань із різних галузей мови: лексики, морфології, складні, фразеології тощо. Часто ці питання не мають наукового інтересу для фахових мовознавців, і вони їх не торкаються і не вияснюють. В цих випадках нефахівцям мовознавства доводиться самим так чи інак розв'язувати мовні питання. Найліпше це робити прилюдно, дорогою дискусій, на сторінках звичайних часописів. Тоді бо є більша можливість правильного вияснення і ширшого інформування зацікавлених справою мови.

Автор цих рядків має намір обговорити тут кілька мовних проблем із поля здебільшого фразеології і запозичень. При цьому не буде дотримуватись якоїсь правильної системи, а держатиметься порядку записів, пороблених під час читання наших часописів та інших публікацій, як також при слуханні радієвих програм, промов тощо.

На початку подаємо фразу, що складається з елементів, дуже часто спостережуваних:

І. „Ми мали шану запізнатися з паном Н., який є одиноким на тутешньому терені представником фірми . . .".

У цьому реченні є кілька слів, що викликають певний сумнів щодо їх доречности. Насамперед слово „ш а н а", вжите замість давно узвичаєного і безпосередньо зрозумілого слова „честь". „Шана" (синоніми — пошана, пошанівок, шаноба тощо) споріднене з німецьким „шонен" (щадити) і означає те саме, що московське „уваженіє" чи „почтеніє", а часом і подяку, як то видно з речення: „Ой я водила і визволяла, а мені молодій одна шана" (Словник Б. Грінченка). Таке значення має слово „шана" і у відомому вірші:

> Дяка і шана робітникам
> смілим,
> Сором недбалим усім.

Робітникам треба дякувати та їх шанувати, виявляючи їм честь і повагу. Двослово „мати шану" постало в останні часи, як новий у нас витвір, і не має ще ясно окресленого сенсу. Із поданого вище прикладу не можна зробити певного висновку, хто кому виявив пошану, чи ми панові Н., чи він нам. Чи не краще держатися старого, традиційного вислову „мати честь" чи „мати за честь"? Але дехто старається уникати слова „честь", бо його й москалі вживають. А деякі навіть думають, що це чуже слово, московське чи польське. Це, звичайно, примітивна помилка. „Честь" — старе й загальнослов'янське слово.

Слово „запізнатися" — чистий польонізм. Однак, цей факт не треба вважати за хибу цього запозичення. У нашій мові є багато чисто польських слів, що стали давно нашими й зовсім добре служать нам. За ці слова ми можемо тільки дякувати. Запозичення чужих слів — цілком нормальне явище і в багатьох випадках корисне. Не мудро роблять ті, що за всяку ціну намагаються обчистити мову від чужих слів. Але не треба позичати чужі слова тоді, коли є свої того самого значення, або коли їх можна легко створити з власномовних джерел. Слово „запізнатися" нам не потрібне, бо маємо своє старе слово „познайомитися". Воно говорить до нас ще з „Поучення" Володимира Мономаха: „Путі нам відомі, яруги нам знаємі". Хто погорджує чи нехтує своїми словами, даючи перевагу чужим, того можемо назвати чужопоклонником. Але в дійсності більшість уживає чужих слів несвідомо і в добрій вірі, що орудує рідномовним матеріялом.

Слово „який", що з нього починається в поданому прикладі побічне речення, грає ролю відносного займенника і стоїть замість з а й м е н н и к а „що" (це „що" називають часом неправильно злучником!). Це зовсім чужа для нього (слова „який") функція, не знана в народній мові. Проте з бігом часу наша писана мова, а за нею й усна, цю функцію все більше й більше застосовує, і всякі голоси проти цього залишаються даремними. Замість сказати: „. . . з паном Н., що є представником . . .", вжито форму: ". . . з паном Н., який є . . .". Цю форму застосовуємо під впливом сусідніх мов — московської і польської. Люди, що звикли до цих мов і думають ними, перекладають московське „котрий" і польське „ктури" через українське „який", замість „котрий", щоб якомога далі втекти від тих мов, дарма що займенник „який" має чисто квалітативну функцію, а не відносну, а наша мова користується в зазначених випадках займенником „що" або різними заступниками його, як наприклад: це хата, де живе мій друг (а не „в якій" живе мій друг); це той будинок, куди я маю переїхати; лист прийшов із України, звідки я виїхав; це було в тому році, коли я родився; буду жити до того часу, доки мені призначено і т. ін.

Слово „одинокий" уживається в нашій літературній практиці в двох значеннях: самітний і єдиний, себто сам-один і тільки один. Перше значення поширене на нашому сході, друге — на заході (в Галичині).

Враження і думки з вечора в пам'ять Мирослава Радиша

Дня 6го грудня 1964 року в приміщенні УВАН-у відбувся вечір в пам'ять мистця М. Радиша, получений з виставкою його творів. На імпрезі обговорювано творчість і процес росту маляра. Хоч реферат п. Соловія про Радиша, а радше про знецінення і зрівнання всього, що діялося на західньо - українських землях між двома світовими війнами до провінційного, відсталого, чи аматорського рівня, досить різко здавався не на місці, все ж таки дискусія розгорнулася цікаво. Декілька проблем порушено, які зацікавили мене, як шкільного товариша М. Радиша і як музика.

Дуже цікавим було, що модератором панелю був не мистець-маляр, але доктор медицини Кузьмович, знаний з того, що попри свою професійну працю знаходить час поважно заниматися справами образотворчого мистецтва. Коли розглянемося серед нашої професійної інтеліґенції, то це є виїмковий випадок. Ще гірше стоїть справа зацікавлення музичним мистецтвом, яке не має меценатів, чи людей з професійної інтеліґенції, що хотіли б для нього посвятити дещо часу.

Вразило мене кількакратне підкреслення, що М. Радиш — селюх і свого рода здивування, що його урбаністичні мотиви є цікаво і глибинно схоплені. Мирослав Радиш не був селюхом в добрім, чи злім значенні того слова. Факт його народження на селі не має нічого з тим спільного. Він був на сто відсотків людиною міста, де він проводив свої студії, свою професійну працю (декоратор театру львівської опери) і де жив до останніх днів свого життя. Навіть в творах природи, яку він дуже любив, відчувається підхід і рафінованість міщуха — інтеліґента.

І друге, що мене вразило: у вступнім слові п. Дивнича, в рефераті п. Соловія і в обговоренні Радишевої творчости: зовсім не згадано про ту ролю, яку відігралав мистецькім рості М. Радиша, його дружина. Ми чули згадку про її старання і мужність після смерти мистця, ми навіть прослухали нею написаний біографічний нарис, але ніхто не згадав про її просто вирішне значення для його творчости. В дискусії членів панелю все твердження, що властива, богата і повна снаги творчість Радиша почалася на еміґрації, а розвинулася таки тут в Ню Йорку. Чому? Всякі замрячені пояснення властиво не давали жадної конкретної відповіді. А вона така проста: Причиною його несподіваного і незвичайного росту, була безсумніву його дружина. Мистець, одружившись, знайшов ціль, знайшов доповнення своєї істоти, знайшов другу людину — дружину, для якої хотілось творити і шукати нових горизонтів.

Під час дискусії пару разів заторкнено, чи в деяких випадках порівняно малярську творчість з музичною. Як небезпечна це справа. П. Соловій порівнав композицію малярського твору з композицією твору музичного, мовляв композитор не мусить бути віртуозом, не мусить знати техніки виконавчої, а маляр мусить і скомпонувати свій твір і бути мистцем віртуозом в його виконанні. Яке кольосальне непорозуміння, делікатно сказавши. П. Соловій повинен би знати, що композиція муз. твору і малярського, це два різні поняття. Партитура дев'ятої симфонії Бетговена, наприклад, не входячи в красу, величину, чи взагалі всякі композиторські подробиці, про які написано томи, це скінчений до найменших подробиць мистецький твір. Там є і плян, чи ідея твору і всі ті тисячі віртуозних мазків, про які говорив П. Соловій. Натомість композиція малярського твору, це дійсно тільки початок праці початого творення.

І ще з музичних думок. П. Кузьма в дискусії про шукання нових доріг в творчості Радиша і взагалі в мистців слушно згадав про те, що сини Баха почали компонувати в іншому стилі, шукати чогось нового. Людина все шукає нових доріг на шляху до поступу, але яка правда, що в правдивім генієві міститься щось божеського, щось надлюдського, що лишається все новим, чимсь величнім і джерелом науки і надхнення багатьох поколінь. Про синів Баха майже забули, а його творчість відкривають все наново і досьогодні композитори, виконавці і любителі музики захоплюються і користають з безсмертних скарбів його творчого генія.

Яке щастя, що боже провидіння час до часу посилає нам таких своїх післанців, нагадуючи, що людина є дійсно твором Божим.

Які розбуджуючі та інспіруючі є такі вечори. Скільки ідей нових, чи призабутих ворушиться в голові. Навіть думки, якими не погоджуємося, заставляють нас гостріше думати і реаґувати. Як прикро і досадно, що є професійні образотворчі і літературні товариства, які проявили стільки діяльности, але не має в нас професійного музичного об'єднання. Був у Львові Союз Українських Професійних Музики (СУПРОМ), було в часах еміґрації в Німеччині Об'єднання Українських Музик (ОУМ), але за час нашого 15-літнього побуту тут, ми не спромоглися на створення професійної музичної організації. Ми — композитори, музикологи, виконавці, майже всі поволі і невідкладно поринаємо в стоячій воді заробіткового педагогічного звання. Яка б не була важна справа виховання нового покоління і передання їм наших ідей, ми ніколи не повинні забувати, що ми передусім музики-мистці. Коли ми остаточно перестанемо ними бути, ми не будемо мати що передати цьому поколінню. З висохлого джерела води не набереш!

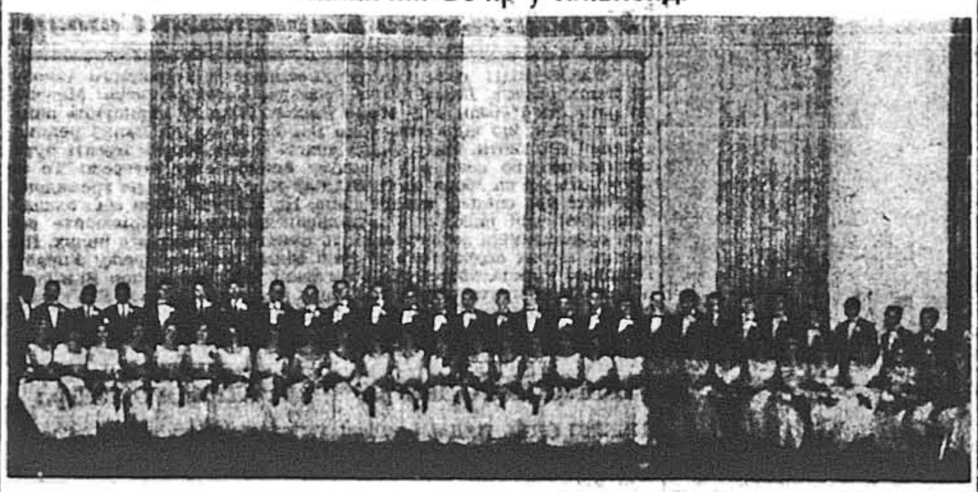
Крайний час нам взятися за це діло, а тоді може і взагалі музичне життя оживе і набере іншої перспективи.

Такі то думки проходили в моїй голові на вечері в пам'ять визначного мистця, мого друга зі шкільної лавки Мирослава Радиша.

П.С. До сумного роздумування про стан музичного мистецтва не мало причинився музичний епілог, коли мистець тої міри, як Вадим Кіпа мусів грати на такому поганому і розстроєному інструменті.

Володимир Цісик

Маланчин Вечір у Клівленді

Дебютантки „Маланчиного Вечора" в Клівленді

Комітет Організацій Українського Визвольного Фронту в Клівленді влаштував 9-го січня в залях готелю „Менгер" традиційний Маланчин Вечір, у першій частині якого, під час бенкету, відбулась програма у виконанні артистки українських театрів, Іванни Кононів. Присмною несподіванкою був виступ сестер Олі й Наді Костів, які бездоганно виконали два дуети. Ці молоденькі сумівки, які вже п'ятий рік співають у хорі ім. Шевченка та під дбайливою рукою проф. Барнича виростають на надійних співачок.

Мистецьку частину збагатила своїм акомпаніяментом невтомна наша піяністка, п. Ірина Заячківська-Гаврилюк, яка супроводила усі виступи.

Окремою атракцією вечора була презентація деб'ютанток, що їх представив тостмайстер, д-р Зенон Винницький, в асисті членів Головної Управи СУМА: п-ні Софії Бурої та п. Теофіла Цішкевича і голов Осередків Парми й Клівленду, панів Романа Стахура та Василя Мудрака. Усі 35 панночок, які вперше явилися на балю — це вихованки п'яти Осередків СУМА стейту Огайо. Майже всі вони, як і їхні товариші-сумівці, в товаристві яких були представлені, кінчають або закінчили середню школу та вступають, або й вже вступили, на студії до коледжів та університетів.

Їхні обличчя знайомі — це гах та під час виступів Хору ті юначки і юнаки, яких рікрічно бачимо на Злетах, Здвиім. Тараса Шевченка, в якому майже всі вони є активними членами. З помітним піднесенням та гордістю вітали присутні, а зокрема батьки й виховники, офіційний вступ у товариське життя нашої громади отих 30 пар нашої тут уже вихованої молоді.

О 12-ій год. півночі слідувала новорічна програма у виконанні Іванни Кононів, після якої гості весело забавлялись до 3-ої над ранком; під звуки знаменитої оркестри та співу п. Кононів, що у великій мірі причинились до присмної атмосфери, яка панувала на залі серед трьох з половиною сотень присутніх. Треба висловити признання всім членам комітету, на чолі з п. Левом Кусякою, які займались підготовкою цієї вдалої імпрези. Окрема подяка належить п. Іванні Яремко за її працю із підготовкою презентації деб'ютанток.

Г-ий

Книжки й автори

„Василь Чапленко — Бібліографія творчости" — під такою назвою появився друкований на циклостилі бібліографічний покажчик літературних, критичних і наукових праць відомого українського письменника і мовознавця Василя Чапленка. Покажчик охоплює роки 1919-1965 і нараховує понад 500 позицій. Опрацювала покажчик Наталія Чапленко. Видано його з приводу 65-річчя з дня народження письменника і 45-річчя його літературної діяльности.

„Конституційні акти відновлення Української Держави 1917-1919 років і їхня політично-державна якість" — така назва праці д-ра К. Костева, виданої з датою 1964 р. в Торонті в Канаді. У своїй праці д-р К. Костів подає тексти й аналізу конституційних актів трьох періодів української державности: доби Української Центральної Ради, доби Гетьмана Павла Скоропадського та доби Директорії УНР. Книжка, видана на доброму папері, нараховує 186 сторінок.

Сергій Домазар — український письменник-прозаїк, який живе постійно в Австралії, опублікував окремим книжковим виданням свій новий роман „Замок над Водаєм". Дія цього, автобіографічного по суті, роману відбувається в час визвольних змагань 1917-1920 р. Частково цей роман був друкований уже в мюнхенському журналі „Сучасність" в 11 і 12 книжках 1963 року і в книжках 1-4

Українська хроніка

● **Історично-Філософічна Секція Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА** влаштовує в суботу, 13 лютого 1965 р. в годині 6-тій вечером, в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку, чергову Наукову Конференцію. На цій конференції д-р Франко Б. Корчмарик виголосить доповідь на тему „КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ МАНАСТИР ТА ХРИСТИЯНІЗАЦІЯ ЕВРОПЕЙСЬКОГО СХОДУ". Доповідь є призначена для ширшого загалу громадянства.

Золотий ювілей учительської праці

12-го грудня м.р. Учительський Збір Школи Українознавства Т-ва „Рідна Школа" в Клівленді, Огайо, відзначив 50-ліття учительської праці одної з основниць цієї школи пані Михайлини Ставничої.

Біля прикрашеного квітами стола, в реставрації п-ства Городиських засіли: Учительський збір, Президія Управи Т-ва „Рідна Школа", голова „Учительської Громади", та гості.

Серед милої атмосфери під час вечері Ювілятку привітав директор школи проф. Мар'ян Дуб. Від „Учительської Громади" проф. Роман Чучкевич, як голова, згадав про заслуги довголітньої праці Ювілятки на полі виховно-національнім. Від Управи Т-ва „Рідна Школа" вітав Ювілятку голова д-р Мичковський Мирослав, говорячи про її молодечий запал у виконуванні учительських обов'язків.

Проф. Михайло Ждан, шкільний інспектор і перший директор тієї школи, та перший голова Учительської Громади в Клівленді, підчеркнув заслуги Ювілятки в заснуванні школи в Клівленді.

Від старшої ґенерації учительства вітала пані проф. Евфрозина Винар, від „Союзу Українок" промовляла учителька Ярослава Барнич, яка піднесла заслуги пані М. Ставничої у поставленні пам'ятника Лесі Українки в Городі Української Культури в Клівленді. Привіти складали містоголова „Рідної Школи" інж. А. Рощаковський і колишній директор школи п. І. Бурда. Мґр. Степан Воляник уприємнював присутнім цей вечір дотепами з учительського життя.

Катехит школи о. Евген Боднар побажав шановній Ювілятці кріпкого здоров'я й дальших ласк Божих у шляхетній праці для виховання української молоді.

Ювілятка була зворушена тим спонтанним виявом пошани й признання для неї. Вона згадала про найважніші фрагменти зі своєї праці в українськім шкільництві на Рідних Землях. Не зважаючи на переслідування поль. влади за її виховання української молоді в національному дусі, наша Ювілятка зуміла виховати покоління, яке вміло працювати для української справи.

Шановній Ювілятці бажаємо кріпких сил, та многих літ учительської праці в нашім українознавчім шкільництві, таким потрібнім в теперішніх обставинах.

Присутній

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І її ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми:

СПИСОК Ч. 10

Д-р Р.П. Смик, Коул Сіті	$15.00	М. Пакуш, Лорейн	1.00
В. Місуренко, Гіксвіл	9.00	Г. Сопроненко, Бруклин	1.00
Я. Пастух, Баптістаун	8.00	В. Сегейда, Джемейка	1.00
С. Лехновський, Кергонксон	6.00	А. Шипак, Фенікsвіл	1.00
д-р Дзюбик, Шикаго	6.00	Т. Ракочий, Олбані	1.00
Т. Леськевич, Шикаго	5.00	І. Садовий, Нілс	1.00
М. Томко, Шикаго	5.00	Р. Баранецький, Ню Йорк	1.00
Відділ УККА, Рочестер	5.00	І. Юськів, Гамонд	1.00
Н. Верес, Йонкерс	3.00	Р. Драєр, Моунтен Вю	1.00
А. Вацлавський, Бруклин	3.00	П. Василів, Шикаго	1.00
А. Тарадайка, Гантінґтон	3.00	П. М. Шевчук, Ст. Пітерсб.	1.00
І. Дацишин, Клівленд	3.00	В. Сторожинський, Бронкс	1.00
К. Смаль, Шикаго	3.00	А. Маланяк, Дітройт	1.00
І. Котанчік, Шемокін	3.00	М. Кріль, Н. Голівуд	1.00
о. І. Покотиленко, Шикаго	3.00	І. Мокрицький, Ірвінґтон	1.00
П. Е. Корнило, Асторія	3.00	А. Масій, Джерзі Сіті	1.00
І. Левицький, Кентон	3.00	Е. Лазірко, Клівленд	1.00
д-р В. Герент, В. Гартфорд	3.00	С. Сідлярчук, Бостон	1.00
В. Малиновський, Н. Бронс.	3.00	М. Бойко, Ірвінґтон	1.00
Я. Садовий, Шикаго	3.00	О. Лужецький, Честер	1.00
Я. Мартинюк, Литл Фолс	3.00	Я. Розвадовський, Монтр.	1.00
Д. Поцентилюк, Литл Фолс	3.00	М. Чабан, Кліфтон	1.00
М. Ступка, Бронкс	3.00	М. Федор, Флемінґтон	1.00
Н. Сахно, Клівленд	3.00	Р. Мандзій, Ню Йорк	1.00
А. Зазуляк, Фила.	3.00	П. Шкарупа, Флинт	1.00
А. Б. Голод, Шикаго	2.70	Д. Черничeнко, Петерсон	1.00
М. Ґавур, Кент	2.00	М. Терлецький, Бейсайд	1.00
К. Щебунчак, Рай	2.00	А. Мацура, Бруклин	1.00
В. Пацьків, Лауретон	2.00	Я. Панас, Милвил	1.00
І. Борисенко, Пеорія	2.00	В. Бідула, Кемден	1.00
П. Саламаха, Пеорія	2.00	О. Суровяк, Шамокін	1.00
Я. Станецький, Елмайра	2.00	В. Сакалюк, Шикаго	1.00
А. Рафа, Вілінг	2.00	М. Данилюк, Матапан	1.00
В. Авраменко, Ню Йорк	2.00	І. Назар, Бостон	1.00
В. Дворчин, Квінс Виледж	2.00	М. Дидик, Сиракюз	1.00
І. Спеціяк, Дітройт	2.00	І. Сліпець, Парма	1.00
В. Напурко, Масачусетс	2.00	І. Вишиваний, Ню Йорк	1.00
С. Макар, Блекстон	2.00	В. Корінь овський, Ст. Кетр.	1.00
А. Рудик, Дітройт	2.00	О. Снайчук, Боффало	1.00
В. Корда, Зейнсвіл	2.00	Ц. Баб'як, Шикаго	1.00
Т. Чагарци, Вунсокет	2.00	В. Фіцик, Вілграгам	1.00
М. Стецура, Джерзі Сіті	2.00	Я. Лезняк, Фила.	1.00
І. Борковський, Торонто	2.00	Н. Сепек, Фила.	1.00
Т. Залеський, Торонто	2.00		
Т. Калитовський, Дітройт	1.75		
д-р П. Рижій, Ню Йорк	1.50		
Н. Данко, Гері	1.00		
Л. Король, Монтреал	1.00		

(В списку ч. 8 Пресфонду помилково подано прізвище І. Панчак, Вайн, 3.00 дол., а має бути І. Паучак, Вайн, 3.00 дол.)

Листопадові Роковини в Маямі

Вранці в обох Церквах: Українській Православній і Українській Католицькій відбулися молибні і панахиди по сл. пам'яті Джонові Кеннеді і блаженній пам'яті полковникові Андрієві Мельникові.

О годині 7-ій вечора, 22-го листопада в Українсько - Американськім Клюбі відбулось урочисте відзначення Листопадового Зриву в Галичині і на Буковині.

Петро Пусило голова Центрального Комітету в Маямі привітав всіх присутніх і подякував о. П. Олексеву за зворушуючу промову в Церкві і закликав всіх присутніх встати і однохвилинною мовчанкою вшанувати пам'ять був. Президента Америки Джана Кеннеді і полковника Андрія Мельника. Хор 17-го Відділу Союзу Українок під диригентурою Ольги Павлової виконав Американський гимн.

Доповідь про Листопадові події прочитав п. Василь Подубинський, бувший УСС і учасник Визвольних Змагань. Доповідь в англійській мові прочитав професор Криса, який з'ясував, чому ми відзначаємо Листопадові події. Вокальну частину програми виконав Хор Відділу ч. 17, ім. Олени Теліги під диригентурою відомої співачки Ольги Павлової.

Пані О. Павлова приклала багато праці при вишколі хору. Наші співачки союзянки гордяться своїм хором і з охотою вчаться і виступають.

З деклямаціями виступали: Розалія Пусило, Марія Венґловська. Деклямації виконані гарно з чуттям. Брати Мікей відіграли „Січовий марш", а діти панства Руснів деклямували.

Програма закінчилась гимном „Ще не вмерла Україна" який виконав „Жіночий Хор" при співучасті всіх присутніх.

Програма була добре укладена, публіка щиро її сприймала. Голова Ц. К. всіх організацій і Церков в Маямі п. Петро Пусило і всі виконавці серйозно і добре підготувались до відзначення Першого Листопада.

О. П.

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ
Голова Виконавчого Органу
Української Національної Ради

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА — ДОРОГОВКАЗ НА МАЙБУТНЄ

(Думки до Актів 22 Січня)

(1)

В історії всіх культурних народів світу є події або акти надзвичайного, всенаціонального значення, що накладають свою печать на все подальше життя даного народу і служать йому традиційними дороговказами. В Америці — це Декларація Незалежности, в Англії — Велика Хартія Свобід, у Франції — Декларація Прав Людини, в Польщі — Конституція 3-го травня. В новітній історії України маємо Акти проголошення Самостійности і, згодом, Соборности Української Народної Республіки, Акти 22-го Січня 1918 і 1919 років.

Не можна поминути мовчанкою головні уступи відповідних Універсалів, що їх повинен напам'ять знати кожний український патріот і пригадувати їх собі принаймні в день нашого національно - державного Свята. Є

Акт Самостійности: „Однині Українська Народна Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу". Це найголовніший уступ 4-го Універсалу Української Центральної Ради з 22-го січня 1918 року.

Акт Соборности: „Віднині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини єдиної України — Західньо - Українська Народна Республіка (Галичина, Буковина й Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснилися віковічні мрії, якими жили і за які вмирали кращі сини України. Віднині є єдина незалежна Українська Народна Республіка". Це слова Універсалу Директорії Української Народної Республіки з 22-го січня 1919 року, як наслідок ухвали Національної Ради Західньо-Української Народної Республіки з 3-го січня 1919 року.

Акти 22-го Січня нині визнають, їх исповідують і за їх остаточну перемогу борються різними способами і методами всі ті українці, які перебувають у вільних умовах життя та стоять на державницько-самостійницьких позиціях. І ми не тільки відчуваємо, але й знаємо, що Акти 22-го Січня визнають і носять у своїх серцях — хай, часом, тільки як ідею, не знаючи докладно їх змісту й ближчих обставин їх проголошення — і ті українці, які перебувають тепер на Батьківщині під окупаційним режимом Москви і не мають можливости до свобідного волевияву. Акти 22-го Січня сприймаються також щораз ширші і впливовіші кола чужинців, які позитивно ставляться до української національної справи і до визвольних прагнень українського народу.

Однак, деяка частина українського громадянства, що перебуває у вільному світі, визнаючи Акти 22-го Січня за найбільші національні цінності новітньої історії України, ніби забуває про те, що ці акти нерозривно зв'язані з добою Української Народної Республіки, добою нашої визвольної боротьби 1917 - 21 років, що на всіх просторах України відбувалася під прапорами УНР. Цієї доби дехто з українських самостійників не тільки не доцінює, її не знають і неправильно насвітлюють.

Історична мудрість каже, що переможців не судять, зате переможені стають об'єктом найсуворішої і, часто, несправедливої критики. І хоч з погляду історичної перспективи визвольна боротьба 1917 - 21 років аж ніяк не є програною, проте на певному етапі наших національно-державних прямувань ми зазнали поразки. І тому огірчення й розчарування від зазаної поразки ніби роблять до певної міри зрозумілою ту гостру критику, якій підпала доба УНР боку деяких самостійницьких українських політичних середовищ. Однак, ця надто гостра критика затьмарила і викривила образ доби визвольної боротьби і внесла розгубленість та непорозуміння в українське суспільство.

Звичайно, були слабі, негативні і навіть темні моменти в добі нашої визвольної боротьби, яка відбувалася у надзвичайно тяжких і несприятливих для українства обставинах. Але все це таки блідне, відходить у тінь, стає малозначним у порівнянні з усім тим позитивним, світлим, героїчним і величним, що ним повна доба визвольної боротьби, доба Української Народної Республіки.

Відомі закиди про те, що повна самостійність України мала б бути проголошена раніше, що своєчасно не створено українського війська, що тодішній український провід не стояв на височині своїх завдань і що він мав занадто ліву програму, надаючи ніби більше значення моментам соціяльно-економічним, ніж національно-державним. На кожний з цих закидів можна було б детально (об'єктивно і без пристрастей) відповісти і дати вияснення, чому в тодішній ситуації і при тодішньому стані розвитку українського народу події були, власне, такими, як вони були, а не інакшими.

Але чи варто звертати увагу лише на критику і закиди замість того, щоб відтворити тодішню українську дійсність і тодішні життьові факти, що характеризують ту добу історії України?! А ця дійсність і ці факти були такі:

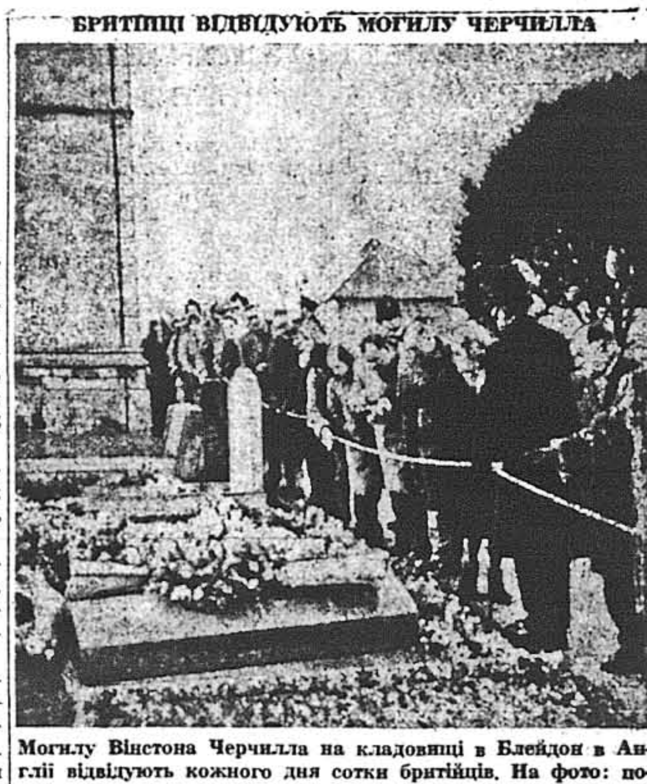
В час вибуху всеросійської революції в лютому 1917 року Наддніпрянська Україна являла собою не свідому націю, а аморфну народну масу, в якій лише підсвідомо жевріли почуття національної окремішности й національного патріотизму. В умовах режиму царської імперії, коли не було в Україні ні одної навіть початкової української школи, української преси, українських книжок, коли не тільки політичне, але й громадсько-культурне українське життя могло існувати тільки в підпіллі, коли українська еліта-інтелігенція була цілковито зрусифікована, — в таких умовах нічого іншого не можна було й сподіватися. Отже, в той час Наддніпрянська Україна мала лише справді горстку свідомих українських патріотів, українських політичних діячів, але недосвідчених у справі державного будівництва, до якої долучилися теж нечисленні й недосвідчені щодо державної роботи вихідці з народу — народні вчителі, студенти, молоді офіцери царської армії й свідоміші селяни та робітники. Але цей невеликий гурт українських патріотів не завагався піднести прапор Української Національної Революції, яка не тільки різнилася, але й у багатьох речах, уже на самому початку, протиставлялася всеросійській революції з її політично-соціяльним характером і російсько-шовіністичним забарвленням.

Українська Національна Революція, протягом неповного року свого розвитку і під проводом отого, власне невеликого гурту тодішніх українських патріотів, допровадила до проголошення цілковитої національної і державної незалежности нашої Батьківщини і започаткувала героїчну боротьбу нашого народу за її закріплення. Протягом першого революційного року постали й організаційно оформилися політичні, громадські, суспільні та культурні сили українського народу, що й уможливило відновлення української державности після понад двохсотлітньої перерви, уможливило проголошення Актів 22-го Січня.

Отже — пізно чи ні, з ваганнями чи без них, з державним досвідом або без нього — Українська Народна Республіка за вісім місяців була створена, далі проголошено її самостійність і розпочато збройну боротьбу проти ворогів, що посягали на нашу молоду державу. І за це честь і слава та великий подив належиться виконавцям цих великих діл, творцям Актів 22-го Січня — від усіх наступних поколінь українського народу.

Рік підготови перед проголошенням 4-го Універсалу 22-го січня 1918 року і три наступних роки складаються на добу УНР, Української Народної Республіки, в часі її чинної дії на українській території. В тому часі сталися дві величезної ваги події, які матимуть своє значення в довгій перспективі майбутнього.

БРИТІЙЦІ ВІДВІДУЮТЬ МОГИЛУ ЧЕРЧИЛЛА

Могилу Вінстона Черчилла на кладовищі в Блейдон в Англії відвідують кожного дня сотки британців. На фото: полісмени регулюють рух відвідувачів.

Виставка образів в Клівленді, Огайо

Відділ ч. 33 Союзу Українок в Клівленді влаштував у залях Українського Банку на Пармі виставку образів пань Емілії Завільської й Неонілі Раковської. Обі пані студіювали малярство в краю і відновили студії в Америці. П. Раковська виставила образи зі всіх відділів малярського уміння: портрети, красвиди, квіти, релігійну тематику; п. Завільська обмежилася до праць красвидів і натюр мортів. Портрети п. Раковської виказували сумлінну працю і вмілість в схопленні характеристичних рис моделю (портрет п. Ірини), та в переносі (портрет Вільсона). З-поміж красвидів відрізнялися види з гір і з-над моря. Вони виказували виробленість, знамените відчуття малярської перспективи, а пейсажі морські — свідчили про вміле схоплення краскових реєстрів в представленні об'єктів і рефлексій.

Та найбільше цінними були: образ Мадонни, поважної і здецидованої на тлі розхвильованої товпи — (десь під час війни) — образ обличчя Христового, повного містики, надземної поваги. Цей образ був щедевром виставки.

Пані Завільська привезла образи з соняшної Флориди. Ці пейсажі були новиною, сонце, пальми, надморське повітря повне тропічної вібрації- все це не таке як в Італії.

Перед нами тропічна краса Флориди, насичена профузністю красок, контрастів аж чорних і барвних, темною аж чорніючою зеленню; сильвети незнаних дерев і рослин. Відчуття перспективи (в сюжетах з Еверґлейдів скорочена вогким повітрям) дуже добре, схоплення красок, передовсім тропічних лісів, вірне.

Я. В.

Просфора „Чорноморської Січі" в Нюарку

Традиційна Спільна Просфора - сполучена з присягою (інсталяцією) нової Управи „Ч. Січі" відбулася 31-го січня ц. р. Велика заля власного дому була заповнена по береги членами, спортовцями і гостями Т-ва, представниками організацій, Братських Союзів, та отцями парохами обох віровизнань. Святочну зустріч розпочато молитвою, що її провів парох Української Католицької Церкви в Нюарку. Понад 200 гостей при гарно прибраних столах, перед і під час гостини вислухали привітів, що їх виголосили: о. Щудло, гол. касир УНС Р. Слободян, професор Сітон університету М. Чировський, голова УРСоюзу А. Батюк, мґр. Б. Підлуський головний радник Провидіння мґр А. Гординський, д-р О. Утриско, д-р І. Ярош і М. Матияш. Більшість гостей висловили признання „Чорноморській Січі" за її працю на полі національного збереження української молоді і фізичного виховання. До продовжування і поширення цієї праці закликали „Чорноморську Січ" всі промовці. Мґр Б. Підлуський — голова УСТ „Чорноморська Січ", подав конкретні факти праці, та представив зібраним ввесь спортовий актив, Управу та молодих спортовців.

Цікаві і гідні уваги думки, щодо національного і фізичного виховання української молоді висловили: проф. М. Чировський, мґр А. Гординський і о. Щудло, який оповідав про поїздку в Україну та зустрічі і дискусії про українську мову в „Українській Академії Наук" в Києві.

В перервах відбулося заприсяження нової Управи і нових членів Т-ва. В розваговій частині виступали: оркестра „Дніпро" з Пассейку, концерт колядок дав хор кат. Парафії св. Івана Христителя під мистецьким керівництвом проф. М. Добоша. На заклик д-ра О. Утриска зібрані зложили на інвалідів 112 дол. Чек на суму 100 дол., — з призначенням 75 на будову Української Каолицької Церкви і 25 на парафіяльну школу — дар від „Чорноморської Січі", вручив голова Т-ва М. Матияш парахові о. Лаптуті. Тостмайстром був відомий адвокат, кол. мейор м. Гілсайду Василь Ґураль. Святочну зустріч закінчено молитвою, що її провів парох місцевої Української Православної Церкви.

О. Твардовський

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі! То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не відмовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

ЧЕТВЕР, 11-го ЛЮТОГО, 1965 р.:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Річні Збори Т-ва ім. Лесі Українки, Відд. 171 о год. 8-ій веч. в залі УНДому при 96 Фліт. вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — М. Процик, предс.

П'ЯТНИЦЯ, 12-го ЛЮТОГО, 1965 р.:

ПЕРТ АМБОЙ, Н.Дж. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 155, о год. 7-ій веч. в УНДомі при 766 Стейт вул. —М. Фединишин, секр.

БРУКЛИН, Н.Й. — Важливі збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 325, о год. 8-ій веч. в залі УНДому при 216 Ґренд вулиці. — А. Цюпа, секр.

СУБОТА, 13-го ЛЮТОГО, 1965 р.:

НЮ ЙОРК, Н.Й. — Місячні збори Відд. 204 ім. А. Гончаренка о год. 6-ій веч. в залі укр. православної церкви при 206 Схід 11-та вулиця. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219 о год. 5:30 по пол. в залі при 675 Савт 19-та вулиця. В зборах візьмуть участь: обласний організатор Степан Гавриш і голова Окружного Комітету Юліян Баранюк. — — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. — Загальні Збори Т-ва „Червона Калина", Відд. 459 о год. 2-ій по пол. в приміщенні при 140 Проспект Евню, один бльок від Спрінґфілд Евню близько 41-ої Вулиці в Ірвінґтоні, Н. Дж. У зборах візьме участь обласний організатор УНСоюзу Степан Гавриш. — Г. Біленький, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Т-во „Мир", Відд. 324 повідомляє, що на Загальних Річних Зборах дня 9-го січня ц.р. переобрано стару Управу в такому складі: А. Слободян — голова, Д. Матківський заст. голови, І. Струк — секретар і касир, П. Кухарський — заст. касира. До Контрольної Комісії ввійшли: суддя В. Луцишин і мґр. Л. Іваш. Місячні збори відбудуться в суботу, 13-го лютого. — І. Струк, секретар.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва Дарахівщина, Відд. 275, о год. 6:30 веч. в церковній залі при Ґрін і Сасекс вул. На 1965-ий рік перевибрано стару Управу в такому складі: І. Сосульський, — предс., В. Юрків — секр., І. Щупляк — рек. секр., П. Палка — делеґат до Окружного Комітету, М. Голубко і З. Юрків — контрольори. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні збори Б-тва св. І. Хрестителя, Відд. 270, о год. 7-ій веч. в УНДомі при 90-96 Фліт вул. — С. Островський, секр.

ШИКАГО, Ілл. — Збори Відд. 220 ім. св. Петра і Павла о год. 7:30 веч. в приміщенні Союзового Дому. Вплати можна вносити також у формі чека на руки секретаря І. Мелінишина. — Управа.

ПАССЕЙК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 182, о год. 6-ій веч. в залі укр. православної церкви при 45-47 Говп Евню. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н.Й. — Місячні збори Б-тва св. Володимира, Від. 130 о год. 8-ій веч. у приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 Іст 7-ма вул. — І. Малець, секретар.

НЕДІЛЯ, 14-го ЛЮТОГО, 1965 р.:

ГЕМТРЕМК, Миш. — Місячні збори Відд. 94 ім. М. Шашкевича є год. 2-ій по пол. в приміщенню Укр. Демократичного Клюбу при 2376 Ґрелінґ вул. — М. Бориськевич, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Т-ва Сокіл, Відд. 336, о год. 1-ій по пол. в УНДомі при 14-ій вул. Управа на 1965 рік: Гр. Степанек — предс., С. Постолюк — заст. предс., Гр. Кісіль — фін. секр. і касир, В. Шмагло — заст. секр., М. Савчак і Олена Степанек — Контрольна Комісія, Гр. Кісіль — опікун хворих, В. Шмагло і Т. Шемечко — делеґати до Злучених Організацій. — Управа.

РОЧЕСТЕР, Н.Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 367, о год. 1:30 по пол. в Укр.-Амер. Клюбі. — В. Попович, секр.

МІННЕАПОЛІС, Мінн. — Річні Загальні Збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 385, о год. 4-ій по пол. в приміщенні авдиторії школи св. Константина, 6-та Евню і Юніверзиті Евню Нортіст, Міннеаполіс, Міннесота.— М. Крамарчук, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького, Від. 133, год.9:30-12 в залі дитячого садку укр. кат. школи св. Івана при Айві Ст. Річні збори вибрали новий уряд Відділу, в тому і нового секретаря, Анну Дубас, якої адреса 180 Несбіт Евню, Ірвінґтон, Н. Дж., а телефон — ЕСсекс 2-0079. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва „Любов", Відд. 45 в Домі У.А.Горожан при 847 Френклин вул. від 11:30 до 1:30 год. В тім самім місці і в той же час будемо збирати вкладки також в неділю, 21-го лютого ц.р. — М. Сеник, секр.

ШИКАГО, Ілл. — Річні Збори Т-ва ім. Є. Коновальця, Відд. 423, о год. 12:30 по пол. у власній домівці при 2435 Вест Шикаґо Евню. Присутність всіх членів обов'язкова. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 251 о год. 11:30 перед пол. в залі церкви св. ап. Петра і Павла при Вест 7-ій вул. На Річних Зборах 10-го січня ц.р. обрано слідуючу Управу на 1965-ий рік: В. Козир — предс., Т. Шмаґала — фін. секретар, В. Ліщук, В. Жовтяк і Я. Кравчук — Контрольна Комісія. Місячні збори відбуватимуться в тому самому часі і місці, як досі, то значить кожної другої неділі в місяці, по 1-шім. — Т. Шмаґала, секр.

БАЛТІМОР, Мд. — Місячні збори Б-тва Пресв. Тройці, Відд. 320, о год. 2-ій по пол. в Укр. Горож. Клюбі при 3101 О'Доннел вул. На Річних Зборах 10-го січня ц.р. вибрано Управу на 1965-ий рік в такому складі: Д. Пісецький — предсідник, Гр. Іванович — заст. предс., Ів. Малко — секретар і касир, М. Хомішак — заст., В. Стасюк, В. Богдан, Й. Мармаш — Контрольна Комісія, Т. Хай — член Управи. — Ів. Малко, секр.

МОНЕССЕН, Па. — Місячні збори Відд. 338 о год 1-ій по пол. в Укр. Клюбовій залі при 213 Скунмейкер Евню. — Н. Куч, секр., 109 Linden Ave., Monassen, Pa.

РОЧЕСТЕР, Н.Й. — Місячні збори С-тва Рож. Пресв. Богородиці, Відд. 36 о год. 4:30 по пол. в церковній залі при 305 Гадсон Евню. — С. Гуньга, секр.

СКРЕНТОН, Па. — Річні Збори Б-тва св. Марії, Відд. 123, о год. 2-ій по пол. в залі укр. парохії св. Михаїла, ріг Говел і Норт Мейн Евню. На порядку дня: звіт Управи, вибір нової Управи на 1965 рік та інші справи. Проситься членів обов'язково прибути. Ів. Голик, секр.

ШИКАГО, Ілл. — Приймання вкладок у 176 Відділі відбуватиметься кожного місяця в першій неділі по 10-ім в залі укр. православної церкви св. Петра і Павла при 9211 Авальон Евню о год. 10-ій перед пол., і кожної другої неділі в місяці по 10-ім в домівці СУМА при 966 Іст 93-та вул. — М. Остап, секр.

АМБРІДЖ, Па. — Місячні збори Б-тва св. о. Николая, Відд. 276 о год. 2-ій по пол. Відбудеться вибір одного члена до Комітету поправки статуту. — Ст. Іваницький, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні збори Т-ва І. Франка, Відд. 334, о год. 1-ій в УНДомі при Вест 14-ій вул. — Ів. Холодняк, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні збори Б-тва св. Івана Хрестителя, Відд. 292, о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — О. Рудницький, секр.

МЕНВИЛ, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 349, о год. 2-ій по пол. в домі Ветеранів при вул. Вашингтона. Управа.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 75 о год. 1-ій по пол. в залі УНДому при вул. Мартін. — С. Леськів, рек. секр.

ГЕМСТЕД, Н.Й. — Річні Збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 327 о год. 3-ій по пол. в церковній залі при 709 Фронт Стріт. На порядку нарад звіти уступаючої Управи та вибір нової Управи Відділу. Всіх дорослих членів Відділу проситься прибути. — Управа.

ПОНҐСТАВН, Огайо. — Місячні збори Б-тва св. Ів. Хрестителя, Відд. 230 у власній залі, 914 Френклін Евню. На річних зборах 10-го січня ц.р. вибрано Управу Відділу на 1965 рік в такому складі: М. Мартинишин — голова, адв. М. Юрчишин — заст. голови, П. Ліщак — фін. секретар, М. Ворожбит — рек. секретар, О. Рибалт — секретар Клюбу, І. Ліщак — касир Клюбу, В. Бряц — управитель Клюбу, І. Бряц — управитель дому. Контрольна Комісія: І. Волсонович, І. Вішка, І. Баган. Дорадники: І. Суґар, М. Кекіш і І. Грибиняк. На зборах ухвалено влаштувати забаву в дні 17-го лютого, як також ухвалено 75 дол. на Фонд Катедри Українознавства. — П. Ліщак, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н.Дж. — Річні і місячні збори Т-ва Клюб Поступовий, Відд. 70, о год. 2:30 по пол. в УНДомі при 96 Фліт вул. Минулого місяця збори не відбулися з огляду на погану погоду. Просимо конечно прибути. — П. Костик, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 146 о год. 1-ій по пол. в приміщенні Укр.-Амер. Осередку при Карпентер вул. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва Єдність, Відд. 163, о год. 12-ій вполудне в Домі Горожан при 847 Н. Френклін вул. На річних зборах перевибрано стару Управу. — С. Филик, фін. секр.

ТАРЗАН, Ч. 5385. Тубілець перемагає!

Використовуючи свої сильні мускули, Тарзан підійняв свій спис, .. Добрий мет!

Але тубілець кинув був свою зброю, як здавалося, з меншим зусиллям...

Ратище задзижчало в повітрі і вбилося в землю 50 стіп поза осяг малполюда!